

Delavska Pravica

Glasiilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Notranja kriza delavstva

Ce pomislimo, kakšen je bil položaj delavstva na svetu pred dvajsetimi leti, kakšen pa je danes, smo primorani, da se vprašamo za vzroke, zakaj je delavstvo tako naglo izgubilo svojo ponekod malodane odločivno, vsekakor pa tako važno vlogo v politiki, da druge stranke niso mogle preko njega.

Za nas je jasno, da je poglavitni vzrok v razcepljenosti delavstva v najrazličnejše stranke. Marks in njegovi so se trudili, da bi ves delavski proletarijat združili pod vodstvom internacionale. Toda program internacionale je nosil v sebi kal notranjega razpada, tako da se je ta internacionala začela sama cepiti, drugič pa nobena od vseh treh internacional ni mogla zajeti vsega delavstva, ampak se je osnovala še krščanska internacionala, poleg teh pa še druge delavske politične organizacije. V drugi internacionali sami pa je socialdemokrasko delavstvo deloma tudi hodilo svoja lastna pota; tako na primer se angleško in ameriško delavstvo komajda more imenovati marksistično. Z eno besedo, razcepljenost na vse kraje in konce; in tudi tam, kjer se kaže nazunaj največja enotnost, v tretji internacionali, vidimo nepretrgano opozicijo, ki jo mora vodstvo stranke krotiti samo z najkrutejšimi sredstvi. Kakšna edinstvena mednarodna delavska stranka, ki bi objemala ves proletarijat, je ostala prazen sen.

Spričo tega je lahko razumljivo, zakaj kapitalizem slejkoprej obvladuje svet in da ga najrazličnejše krize niso omajale, ampak celo okrepile. Krivda je vsekakor v delavstvu samem, ki se ni nikoli, tudi takrat ne, ko je predstavljalo največje politično število in moč, moglo opreti na ves proletarijat brez izjeme in zato ni imelo onega maksimuma udarne moči, ki bi bila nujno potrebna, da se sistem kapitalizma zlomi. Zakaj pa delavstva ni bilo mogoče zajeti v eno stranko in zakaj bi tudi v takem slučaju ne bilo moglo izvojevati zmagovite bitke z velekaptalizmom? Saj vidimo, da se je delavstvo celo v svoji najmočnejši politični zvezi, v marksistični internacionali, med seboj cepilo v ljuto med seboj pobijajoči se struji desnice in leve in zato ni moglo ustvariti ničesar pozitivnega, kar naj bi preuredilo ves svet.

To je vprašanje, ki nujno terja odgovor in o katerem bo mogoče in potreba več razmišljavati. Mogoče se bodo naši tovariši sami oglasili k temu predmetu in vsak svoje povedali. Mi hočemo s svoje strani to vprašanje načeti. Za danes bi rekli na kratko to:

Program marksizma je baš v svoji najosnovnejši točki, okoli katere se vse vrti, popolnoma pogrešen. Ne pomaga nič, to je treba enkrat spoznati in odkritosrčno pripoznati, zakaj ta temeljna zmota marksizma je

Spoznavajmo sami sebe!

Vsaka doba prinaša človeštvu v rešitev nova vprašanja in nove naloge. Sedanja doba procvitajoče kulture in menda dovršenega kapitalizma pa prinaša morda najvažnejše vprašanje, rešitev socialnega vprašanja. To vprašanje zahteva nujne in resne rešitve.

Čimdalje večje siromaštvo naših delavnih stanov, kmetov, delavcev in obrtnikov, ter nezaposlenost oziroma čimdalje manjši zaslužki delavcev in izsolanih pisarniških pomočnikov, učiteljev ter raznih drugih strok intelektualnih delavcev, ki iščejo dela in služb, pa jih ne morejo dobiti, kriči po spremembi današnjega kapitalističnega družabno gospodarskega reda.

Po celem svetu se pojavljajoča brezposelnost ljudi, ki so v celoti navezani le na zaslužek dela, pomeni prekinjenje vseh dohodkov in virov za življenje. Kako je to hudo za poštenega in delavnega človeka, posebno če ima družino, more vedeti le oni, ki je to sam poskusil. Gledati svojo družino v bedi in vsem pomanjkanju pri najboljši volji za delo in zaslužek, je peklenska muka, ki marsikomu oslabi živce in voljo, ter ga vrže v obup nad Bogom in pravičnostjo družbe. Siromak vidi okoli sebe polna skladišča živil, velike zaloge oblek in goriva, velike palače, v katerih vlada vsakovrstna razkošnost ljudi, ki žive na račun žuljev in znoja delovnega ljudstva, sam pa z družino trpi pomanjkanje.

Kapitalizem pa ne ruši le tuzemskega blagostanja, temveč je tudi povzročitelj propada vere in morale. Stara resnica je, da vse pohujšanje prihaja od zgoraj. Tako je tudi sedanje svetovno pohujšanje — brezverstvo in verska mržnja — vrženo med ljudske mase po zgledih bogatega plemstva in modernih »plebejskih« kapitalistov, in od teh podpiranih in plačanih pisateljev. Drugi in peti poglavitni greh sta dve največji zastavi kapitalizma, pod katerima prelamlja napram delavstvu in splošnemu ljudstvu sedmo božjo zapoved. V kapitalističnih družbah se prelivajo najdražje alkoholne pijače v čast poganške boginje Venere. Čeho plačajo pa trpini

kriva, da je delavska stvar po kratkem višku začela naglo padati in da se ne bo mogla zopet dvigniti kvišku, ako bi se delavski pokret na tej zmotni podlagi nadaljeval. Delavstvo mora preživeti in premagati v sebi ne samo zunanjo, temveč tudi in v prvi vrsti svojo lastno notranjo krizo in le, če jo bo premagalo na novi zdravi osnovi, se bo zopet prenovljeno moglo zediniti v en sam mogočen pokret za preosnovo človeške družbe na edino pravi podlagi poštenega dela, ki ne sloni na izkoriščanju.

delavci in deloma kmetje, ki pa obenem tudi vidijo kako porabljajo »dobri« gospodje delavcev in kmetov trud.

Ni čudo, da delavci, ki o tem razmišljajo, postajajo čimdalje bolj nestrpni in čimdalje bolj zavedni, da je nesramno lalikoživje prav za prav njih trud. Ker te orgije ne dobivajo skoro nikjer resnega odpora, je naravno, da propada med del. ljudstvom vera in morala.

Ako se vzame v poštev še pēreče socialno vprašanje, ki potresa ves svet, pa vidimo pri tem mlačnost kristjanov, ali pa take nastope, ki ne morejo dati delovnemu ljudstvu zadovoljenja, med tem ko gredo n. pr. komunisti v to borbo z zaničevanjem in žrtvovanjem svojega življenja, potem je jasno, da bomo katoličani v tem življenjskem razvoju daleč za ostali. Zakaj se katoličani ne moremo sprijazniti z enakostjo in enakopravnostjo delovnega ljudstva? Zakaj tako radi sprejemamo v svoje goste bogataše in kapitalistično misleče intelektualce. Zakaj jim ponujamo v zborih prva mesta? Zakaj jim dajemo v roke oblast? Delovnega človeka pa puščamo pred vrati, kot garjevega kužka? Apostoli in kristjani prvih časov krščanstva niso tako delali, zato so pa želi velike uspehe. Danes smo pa kristjani sami prežeti z duhom poganškega kapitalizma. Gospod nam je svoj nauk zapustil, zato moramo skrbeti, da ga izvršujemo v tem smislu, da ta nauk ne bo zgubljal, temveč pridobival in da bodo narodi, po tem nauku našli tudi posvetno srečo in pravičnost.

Gostinčar Jože.

Važna anketa

Centralno tajništvo delavskih zbornic v Belgradu sklicuje za dne 19. in 20. januarja 1935 anketo, ki bo razpravljala o položaju delavstva v naši državi. Ta anketa se bo vršila v dvorani belgrajske Delavske zbornice s sledečim dnevnim redom:

1. Zakon o minimalnih mezdah — referent g. Bogdan Krekič, referent centralnega tajništva Delavskih zbornic iz Belgrada.

2. Davčna obremenitev delavskih plač — referent g. Filip Uratnik, tajnik ljubljanske Delavske zbornice.

3. Pomoč brezposelnim — referent g. Jovo Jakšič, tajnik sarajevske Delavske zbornice. Ljubljanska Delavska zbornica bo na to anketo poslala več delegatov. S strani Jugoslovanske strokovne zveze se bosta ankete udeležila France Zužek in Peter Lombardo.

Centralno tajništvo želi, da naj bi na tej anketi prisostvovalo čim več predstavnikov strokovnih organizacij. Na to anketo so vabljeni vsa ministrstva, središnji urad za zavarovanje delavcev in po njem vsi okrožni uradi, centralni odbor za posredovanje dela in po njem vsi samoupravni odbori, dalje mestne občine Belgrad, Zagreb, Ljubljana, Sarajevo, Maribor, Skopje, Niš, Split, Banjaluka, Cetinje, Novi Sad, Subotica.

Želimo, da bi ta anketa rodila čim več pozitivnih uspehov za delavstvo, ki se nahaja v skrajno težkem položaju.

Viničarski vestnik

Tako je. Tovariš iz Mestnega vrha pri Ptuj nam piše: »Izgleda tako, kakor da bi vsak viničar moral danes že skoraj več vedeti, kakor kakšen moralnik ali odvetnik, da bi mogel z uspehom povsod braniti svoje pravice in s tem svoj življenjski obstanek.« To je resnica, ki drži. Izobrazbe je treba, predvsem pravne, katero pa more vsak dobiti le, če je organiziran in če se v borbi udeležuje.

Limbuš. Koliko ima tu naša organizacija nasprotnikov, vsi vemo. Premalo pa se zavedamo, da je malodušnost in nezavednost naš najhujši notranji sovražnik, ki je v stanu uničiti vse, kar smo dosedaj naredili. Tovariši, ostanite zvesti svoji organizaciji, bodite svoje sreče kovač! Brez nje smo brezpomembni, strumno organizirani pa bomo vse dosegli.

V pojasnilo bodi tudi vsem, ki so nasedli namernim obrekovanjem, češ, da je naš tovariš Viktor Šauperl izgubil svojo pravdo proti vinogradnici Perl. Ni res tako in je gospa Perl morala na sodišču plačati tov. Šauperlu 300 Din.

Slov. Bistrica. Nekaj tukajšnji vinogradni oskrbnik ne ve, kako vse bi se znesel nad organiziranimi viničarji in ni nikdar dovolj iznajdljiv, kaj vse bi iz jeze nad njimi naredil in kako bi jih imenoval. Ne dolgo od tega se je brez najmanjšega vzroka silno raztogotil nad enim naših tovarišev, vpil je in kričal nad njim, češ, organizirani viničarji ste sami lopovi. Kaj pa je dotični oskrbnik? Gotovo najbolj pametna oseba v Slov. Bistrici.

Lesno delavstvo

Nazarje. V nedeljo, dne 20. januarja 1935 se bodo ob 8 dopoldne v bivši društveni dvorani vršile volitve delavskih obratnih zaupnikov. Vse delavstvo naj se teh važnih volitev udeleži, pokazati moramo, da se zavedamo svojih pravic, ki nam jih daje zakonodaja. Izvoliti si moramo zastopnike, ki nas bodo uspešno zastopali napram podjetju.

Volitve obratnih zaupnikov se bodo vršile z listki in bodo tajne. To povdarjamo zaradi tega, da bo vsak lahko po prostem preudarku dal zaupanje tistim tovarišem, ki od njih največ pričakuje.

Nazarje. Po izvršenih volitvah obratnih zaupnikov se bo vršil redni letni občni zbor naše strokovne skupine lesnega delavstva. Marsikatera trpka beseda je padla med letom na račun odbora. Zato se je treba že preje pogovoriti, koga bomo volili v odbor. Centralo smo naprosili, da nam na zbor pošlje svojega zastopnika. Upamo, da pride. Zato v nedeljo vsi na občni zbor.

Duplica. Dne 16. decembra 1934 so naši »plavi« sklicali sestanek, na katerega so vabili vse delavstvo tovarne Remec. Od 220 delavcev se je sestanka udeležilo okoli 40 in med temi nekaj neorganiziranih. Na sestanku je poročal tajnik Narodne strokovne zveze g. Kravos, ki je navijal svojo staro lajno s tem, da je napadal našo organizacijo in voditelje. Zelo neljubo jim je, da je šla naša organizacija samostojno na delo za obrambo interesov vsega delavstva v navedeni tovarni. Na razpravah, ki jih je sklicala Delavska zbornica na našo zahtevo v svrhu zboljšanja plač in ureditve delovnih razmer, je isti g. Kravos molčal, medtem ko so se zastopniki naše organizacije trudili, da bi vsaj nekoliko popravili krivice, ki so prizadele delavstvo pri zadnji redukciji plač. Svoje molčanje je g. Kravos na sestanku utemeljil s tem, da je smatral za največjo bedarijo, da se zahteva povišanje plač v času, ko se podjetje nahaja v težkem gospodarskem položaju. Namenoma je g. Kravos pri tem zamolčal resnico, da ni nihče zahteval povišanja plač, marveč, da smo le hoteli, naj podjetje vrne delavstvu vsaj nekaj onega, kar mu je dva meseca preje odvzelo in kar je podjetje tedaj tudi obljubilo. Če danes delavke v tovarni zaslužijo 50 in 80 Din za 14 dnevno delo, je po izjavi g. Kravosa bedak in demagoški tisti, ki zahteva, da se jim plače izboljšajo. Takih zastopnikov delavstvo ne rabi, pač pa jih rabijo delodajalci. Mi stojimo na stališču, da pripada delavcu za pošteno delo tudi pošteno plačilo, v vsakem slučaju pa vsaj toliko, da je delavstvu ohranjena primerna eksistenca. Podjetje, ki tega ne zmore, ni vredno, da obstoji, tako je izjavil sam predsednik Zedinjenih držav Severne Amerike in morda g. Kravos tudi to ve. G. Kravos je očitno pozabil, kaj je govoril na shodu ob zaključku enomesečne stavke, ko je delavstvu prigovarjal, naj gre na delo in obljuboval, da se bodo plače pozneje izboljšale. Morda je pozabil tudi to,

da je njihova organizacija soglašala, naj se predloži podjetju kolektivna pogodba, katero je sestavila naša organizacija. Pa tudi v tej pogodbi se ni zahtevalo zvišanje plač, ampak se je zahtevalo, da se delavstvu vrne vsaj nekaj onega, kar mu je bilo pred in v zadnjem času odvzeto. Tov. Kravos se je na sestanku dotaknil tudi odpusta našega bivšega predsednika Gosaka in ga je hotel nekoliko omalovaževati. G. Kravos je pa od lastnih članov izvedel, da je bil Gosak žrtev svojega poštenega dela v borbi za delavske pravice. Morda danes nekoč zaradi tega peče vest.

Kar pa tiče izjav g. Kravosa napram naši skupini in centralnemu tajniku, naj g. Kravos ve, da je delavstvo danes že toliko razumno, da zna samo ceniti delo ene ali druge organizacije, kakor tudi značaj posameznih voditeljev. Kakšna razlika je med enim ali drugim voditeljem, bi bili mi g. Kravosu že na njegovem sestanku povedali. Teža se je g. Kravos ustrašil, zato so tudi odredili, da smo se morali iz sestanka odstraniti. Naša poštna borba za celokupno delavstvo v podjetju bo prej ko slej pomedla z ljudmi, ki ne spadajo med pošteno delavstvo. To bo tudi najboljši odgovor na izjave g. Kravosa.

Zdraviliški delavci

Za letošnji Božič je podjetje zdravilišča Slatina Radenci pripravilo lepo božičnico, pri kateri so bili obdarovani vsi otroci onih staršev delavcev in delavk, ki so zaposleni v tem podjetju. Oblepke, srajčke, blago za perilo, jabolka, orehi in sladki keksi so tvorili številna darila. Prireditev je bila v dvorani restavracije Maršek, kjer so ob tej priliki nastopili delavski otroci v krasni božični igrici. Z obdarovanjem in s celotno pripravo te božičnice je tvegala največ skrbi in dela ga. dr. Saričeva, žena šefa zdravilišča. Povabljeni smo bili tudi starši vseh obdarovanih otrok in se za izkazano dobroto prirediteljem tem potom najlepše zahvaljujemo. Saj smo res tako potrebni podpore od vseh strani in si nismo sami prav nič krivi, da smo mi in naši otroci danes v toliki revščini. Plače, ki jih imamo, pač nikakor ne ustrezajo več zahtevam človeka dostojnega življenja.

Oblačilno delavstvo

Iz Škofje Loke. Po božičnih praznikih se zopet oglašamo iz našega vrlo naprednega kraja.

Prav gotovo se bo pa kdo od poznavalcev starih razmer oglašil, da Škofja Loka ni bila še nikoli napredna. To se je pa v poslednjem času precej spremenilo. Pa poglejmo malo čez staro škofjeloško zidovje in videli bomo, da je temu res tako. Videli bomo, kako sveto in dosledno se izvajajo zakoni, sprejeti od predstavnikov ljudstva, ki tvori najvišji forum države. Inozemski kapitalisti, ki so prinesli v preje zdravo našo domovino Slovenijo svoje gospodstvo, da zopet zagospodarijo nad ubogim slovenskim delavcem s svojo krutostjo in knuto, ki jo pa delavstvo že precej dobro pozna. Puščajo pa za seboj tudi tuberkulozo, ki je hujša od kolere in kuge, ker ti dve opravita s teboj vsaj kratko in hitro, dočim te pa tuberkuloza počasi, prav počasi izmuči telesno in duševno. Takrat pojdi k inozemcu, ti ubogi hlapčec Jernej, in zahtevaj svoje pravice in svoje zdravje. To je njih krava sled, ki se je mi delavci prav dobro zavedamo, če se je pa ne zavedajo faktorji, ki so prvi poklicani in dolžni braniti državljane naše lepe Jugoslavije, potem si jo bomo znali sami braniti in to do poslednjega diha. Delavstvo je danes že sito fraz in strankarstva, nam je do kruha, svobode in plačila za naše roke, ki so po vsem svetu znane kot najbolj pridne. Tudi vidimo na vidnih mestih inozemskih obratov same inozemce, kajti tukaj velja pregovor »vrana vrani ne izkljuje oči«. Že davno ne drži, da ima inozemstvo strokovnjake, ki so nenadomestljivi, za zgled vam je lahko škofjeloška klobučarna, ki se je znala iznebiti takih in sličnih »mandeljcev«. Delavstvo je in ostane faktor produkcije, ne pa razni »špancir-mojstri«. To si zapomnite vsi, ki ste in še smatrate delavstvo za tovarno živino. Delavstvo si bo znalo utreti pot v vse institucije samo, brez vsake tuje pomoči, kajti naša je bodočnost. Zato pa, tovariši, nič naj vas ne motijo razni krivi preroki, ki vede ali nevede trosijo smešne novice iz dobro nam znane kovnice, za stroj v tej kovnici pa bomo že dobili olja, da bo boljše produciral. Vam tovariši pa kličemo: Čuvali bomo naše pravice!

Agitirajte za »Delavsko Pravico«!
Pridobivajte ji novih naročnikov!

Strokovni tečaj v Trzinu

Strokovnega tečaja, ki ga je priredila naša strokovna skupina dne 13. januarja 1935, se je udeležilo nad 80 delavcev in delavk iz vseh panog tržiške industrije. Pri tem moramo ugotoviti razveseljivo dejstvo, da se tečaja udeležujejo po veliki večini mladi, pa tudi starejši moški delavci. Na tem tečaju je tajnik JSZ tov. Lombardo podal izčrpen referat o važnosti in pomenu kolektivnih delovnih pogodb za delavstvo v obratih ter referat o postanku in nalogah delavskih zbornic. Po podanih referatih se je razvila zanimiva debata, s katero se je razčistilo več perečih in važnih vprašanj, zlasti brezposelnost, bednostni fond, delavske davščine itd.

Kakor prvi, tako je bil tudi ta tečaj za naše delavstvo in za naš pokret važnega pomena. To nam priča zlasti vedno večja udeležba in zanimanje delavstva za ta tečaj. Zeleti je le, da bodo tečajniki redno posekali tečaj, kakor tudi, da bodo pridobljeno znanje uporabili za prosep organizacije in pokreta ter borbo za izboljšanje socialnih in kulturnih interesov vsega delavstva. Prihodnji tečaj se bo vršil v nedeljo, dne 20. januarja ob 9 dopoldne v običajnih prostorih. Na tem tečaju bo predaval tajnik JSZ Josip Rozman o pomenu obratnih in organizacijskih zaupnikov ter o metodah in potih agitacije. Vabimo vse sedanje tečajnike, da se tega važnega predavanja udeleže in po možnosti pripeljejo s seboj še novih tovarišev in tovarišic.

Delavska kultura

Litija. Dne 30. decembra 1934 so se naši marljivji igralci zopet pokazali na odru »Društvenega doma« v Smartnem. Podali so kar tri igre, in sicer: božični misterij v 3 dej. »Učlovečenje«, ki ga je priredil g. župnik Vinčo Lovšino, božično igrice v 1 dej. »Sestrica«, isto v priredbi g. Lovšina, in duhovno igro v 2 dej. »Anima«.

V »Sestrici« so nastopili naši malčki, ki so se sijajno izkazali. Bilo jih je veseli gledati, ko so igrali tako naravno in neprisiljeno, ko da niso na odru. Tudi ostali dve igri sta dobro izpadli. Zeleti bi bilo samo v nekaterih momentih malo več sproščenosti in čustvenosti. Ker pa so bile igre kot po večini vse duhovne igre, res težke, je bil kljub tem malenkostnim nedostatom gotovo vsak zadovoljen. — Čujemo, da nam pripravljajo za konec februarja 4 dejanko »Mati ljubi...«, tudi v priredbi g. župnika Lovšina, kjer nam hočejo nazorno pokazati materino ljubezen.

Domžale. Naša skupina priredi v nedeljo, dne 20. januarja t. l. ob pol štiri popoldne v društvenem domu v Grobljah igro »Na Osojah«.

Vse prijatelje in tovariše vabimo, da obiščejo predstavo in tako dajo oporo in priznanje naši delavski mladini.

OUZD v decembru 1934

Proti koncu novembra je začela zaposlenost ne samo v sezijemskem, ampak tudi v konjunkturnem pogledu popuščati, kakor smo že prejšnji mesec poročali. Ta pojav se je nadaljeval tudi v decembru 1934. Značilno pa je, da gre v prvi vrsti za oslabilitev zaposlenosti žensk, kakor je razvidno iz sledeče tabele.

Letni diferencial zaposlenosti				
mesec	leto	moških	ženskih	skupaj
september	1934	+ 2260	+ 1750	+ 4010
oktober	1934	+ 2465	+ 1626	+ 4091
november	1934	+ 2307	+ 1342	+ 3649
december	1934	+ 2636	+ 893	+ 3529

Povprečna dnevna zavarovana mezda, katere odgovarja približno fiktivnemu dnevnu zaslužku povprečnega delavca, še vedno pada, akoravno manj intenzivno.

Letni diferencial povprečne dnevne zavarovane mezde		
avgust	1934	Din — 0.76
september	1934	Din — 0.73
oktober	1934	Din — 0.65
november	1934	Din — 0.58
december	1934	Din — 0.44

Celokupna zavarovana mezda vseh zavarovanih delavcev je narasla v decembru 1934 napram istemu mesecu predhodnega leta dnevno za Din + 45.859.60 ali mesečno za ca. Din + 1.150.000.—; toliko so delavci, člani OUZD-a, več zaslužili nego v decembru 1933.

Poprčen stalež (delanezmožnih) bolnikov je znašal 2214 ali 2.85% vseh zavarovancev; letni diferencial je znašal + 247 oskrbovancev ali 0.22%. Nezgod je bilo 164, od teh 3 smrtne.

Iz vere

Velikokrat smo že poudarili, da gibanje krščanskega socialističnega delavstva sloni in izvira iz vere. Pa res. Kolikokrat se moltri delavsko vprašanje in kakšni naj bodo delavski boreci za stvarno in pozitivno delo v strokovni organizaciji, vedno prihajamo do končnega zaključka, da morajo biti globokoverni. Le globokoveren strokovničar bo čutil v sebi notranji klic po dolžnosti udejevanja v borbi za pravice izkoriščenega, le globokoveren bo doumel v sebi razloček človeka po božji zamisli in po sedanjem kapitalističnem pojmovanju. V tem svetem boju za človeško dostojanstvo bo veren delavec postavil drugačnega borca kot brezbožni delavec.

V tem težkem boju spremlja našega tovariša pri njegovem udejevanju tudi klic vesti. On ve, da pri delu v strokovni organizaciji ni odgovoren le delavstvu, ampak po svoji vesti tudi Bogu, ki mu bo moral enkrat dati odgovor po svojem sočloveku, ki mu mora služiti zaradi Boga, smatrajoč njegovo nesrečo za svojo nesrečo. Tak delavec bo sebe popolnoma podredil skupni borbi in skupnim koristim. Z borbo bo živel, padel in zopet zmagoval. On veruje v končno zmago pravice nad krivico, zato ga morebitni poraz v borbi ne bo podrl, ampak ga znova dvignil k še večji vztrajnosti in podvojenemu delu.

Globokoveren delavec v današnjih časih ne bo lezel v katakombe kakor dela velika množica takozvanih inteligenčnih krogov. Njega ni strah borbe, ne samoodpovedi, ne požrtvovalnosti. Tak delavec danes mora v metož z demoralizirano človeško družbo. Z jasnimi cilji, s čistim srcem in prost vsake kapitalistične odvisnosti, se bori in se bo boril za izgubljeno človeško dostojanstvo in za, od kapitalizma, pomandrano delavsko čast.

Tak je krščansko-socialistični borec, tak tudi mora biti, kajti le po takih borbah bodo zasijali delavstvu lepši dnevi. Zato je naravnost smešno razno podtikanje bodisi v listih bodisi šušljajoč po deželi, da sedanje krščansko-socialistično delavsko gibanje ni več katoliško, kakor da bi se gotovi krogi, ki nas ne razumejo ali pa imajo kakę posebne namene, bali za vero, ki da ji je naše gibanje nevarno. Le-ti naj bodo prepričani, da smo si mi vsi na jasnem, kakor je že od Krekovič časov do danes docela iz krščanske vere in morale izviralo. Če smo se pa v praktičnem delu postavili na svoje noge, je pa to za nas in naše delo — le velik napredek in poročstvo za sigurno zmago. — S. Z.

Celjsko okrožje

Celjanom iz mesta in okolice. V kratkem bom nastopil službo kot krajevni zastopnik »Vzajemne zavarovalnice« oddelka »Karitas«. V ta namen bom obiskal vsakega posameznika na domu in mu tako nudil najboljšo priliko, da se more obvarovati strašnega zla v primeru smrti in nepredvidenih dogodkih, ki spravijo vsakogar v neljubo zadrego. »Karitas« je predvsem namenjena za male ljudi, ki svoj vsakdanji kruh služijo s poštenim delom in od katerega si z malenkostnimi zneski lahko zasigurajo pomoč v gori omenjenih primerih. Vsakdo, ki zna ceniti važnost čimprejšnjega zavarovanja, pa se lahko z dopisnico takoj obrne name. Pri takem obvestilu ne pozabite navesti čas obiska in svoj točen naslov, Vsem skupaj brez razlike stanu se najtopleje priporočam in beležim z odličnim spoštovanjem

Franc Prelog,

krajevni zastopnik odd. »Karitas« v Celju,
Za kresijo št. 5.

Novoletni pozdravi naših škofov

Ljubljana, dne 9. januarja 1935.

Jugoslovanska strokovna zveza!

Za novoletna voščila se najtopleje zahvaljujem in pristavljam iskreno željo, da bi krščanska delavska organizacija v novem letu napredovala in vršila uspešno spoje poslanstvo v trdni zvezi z vsemi, ki delavstvu iz globoke krščanske vere žele resnično dobro. Pozdrav in blagoslov!

† Gregorij Rožman, škof.

★

Volitve delavskih obratnih zaupnikov na Jesenicah

Volitve delavskih zaupnikov za obrate na Savi se vršijo v petek, dne 18. januarja v prostorih tovarniške »Kazine«, in sicer od 5 zjutraj do 11 zvečer. Glasovnica »Strokovne skupine kovinarjev JSZ na Jesenicah« je bele barve.

Vsi naši člani in zavedni delavci bodo volili našo kandidatno listo, ki ima glasovnice bele barve.

Tovariši, tovarišice! Vsak naj čimprej opravi svojo volilno dolžnost. Kako voliš? Belo glasovnico pusti celo, jo vloži v kuverto, zalepi in oddaj volilni komisiji. Plavo in rdečo glasovnico raztrgaj na dvoje. — Pomni! V kuverto vloži samo belo glasovnico — rdečo in plavo uniči! Čim si opravil volilno dolžnost, obišči vse one tovariše, za katere misliš, da o stvari niso dovolj poučeni — povej jim, da so volitve delavskih obratnih zaupni-

Gornji grad, dne 6. januarja 1935.

Jugoslovanska strokovna zveza!

Zahvalim se za lepa voščila. No, mnogo let pa od Boga pričakovati ne morem, ker za starčka mojih let je grob vedno odprt. Bog mi daj srečno zadnjo uro! Marija, prosí za me!

Zvezi prosim od Boga, da bi v trudu za delavce zadela vselej pravo pot po navodilih od Boga nam danega vrhovnega učitelja.

Občudujem Vašo stanovitno, naporno in dosti uspešno delovanje za dobrobit delavstva. Le molite in trdno delujte!

Pozdrav in blagoslov!

Nadškof Jeglič.

kov važne, ker le na ta način, da vsak uveljavi svojo volilno dolžnost, dobijo zaupniki pred ostalo javnostjo pravo vrednost in pomen. Zato vse omahljivce na volišče, da volijo belo glasovnico.

Tovariši! Tovarišice! Dajte zaupanje kandidatom bele glasovnice, ki so vedno in vsak čas znali pravilno braniti delavske interese — zato zaupanje kandidatom bele glasovnice, ki so čisti rok!

SMRJ je postavil svojega predsednika na kandidatni listi na 12. mesto. S tem hočejo pritisniti, da bi volivci še bolj glasovali za »rdečo«.

Naj nas to, niti kaj drugega ne moti.

Vsi na volišče — glasujte za belo glasovnico!

Pojdimo na volišče in glasujmo za zmagobele glasovnice in s tem poštenega in nesebičnega dela za naše delavstvo!

Politični pregled

Iz vladne deklaracije

Ministrski predsednik Jevtič je po sestavi vlade podal v poslanski in senatski zbornici delovni program vlade. V programu se napoveduje temeljita reorganizacija državne uprave — znižanje davkov, posebne važnosti pa je, da hoče uvesti tudi popolno zakonitost v poslovanju in zahtevati spoštovanje obstoječih zakonov od vsakogar. Upamo, da bo upoštevala vlada upravičene težnje delavstva v njegovi borbi za vsakdanji kruh in ga ne bo ovirala v njegovem hotenju za boj v svobodnih strokovnih organizacijah, ki so dopustne po obstoječih zakonih. Z omenjeno izjavo vlade je dano jamstvo, da ne bodo mogoči več slučajni in nasilni, kakor so se godila pri zadnjih volitvah v delavsko zbornico, ko je po vladni stranki podpirana in od kapitalistov financirana laži-strokovna organizacija s svojim nasiljem gazila najosnovnejše zakone o pravičnosti in enakosti pred zakonom vseh državljanov, samo da bi dosegla zmago!

Ako bo vlada hotela pravično in v celoti izvesti svoj gospodarski program, se bo morala ozirati tudi na upravičene želje in težnje delavstva in kmetskega ljudstva. K posvetovanjem bo morala poklicati prave zastopnike delovnega ljudstva, ne pa raznih samozancev ali vsiljivcev. Najmanj pa smejo o naših vprašanih odločati industriji in podjetniki, kajti rešitve po načelu »Volk sit — koza cela« niso v gospodarskem življenju mogoče.

Ne dvomimo v odkritosrčnost hotenja vlade in smo prepričani, da bo v cilju izboljšanja delavskega in kmetskega gospodarskega položaja sprejela tudi nasvete in želje trpečih, pa čeravno bo to v nasprotju s profitorskim stremljenjem našega gospodarskega kapitala.

Brezplodno nalaganje denarja

O delovanju in napredku Pokojninskega zavoda v Ljubljani je bilo izrečene mnogo hvale, ki se posebno zadnje čase spreminja v občutno grajo. Ob času dograditve nebotičnika si je le malokdo predstavljal pravo sliko sadov in zlih posledic, ki so nastale. Vse bi bilo v redu in prav, ako bi bil donos nebotičnika vsaj tolik, kakor znašajo obresti kapitala, vložene v stavbo in stroškov, ki so naravnost ogromni (ca. milijon dinarjev). Sicer danes ni več čas kritizirati slabo potezo z zidanjem ogromne stavbe z denarjem našega nameščenca, vendar je prav in ne prepozno, ako uvidimo, da je dejansko interes nameščenca v Pokojninskem zavodu precej zapostavljen. Za zidanje nebotičnika se nameščenec ni ogreval, ker od njega ni in po vsej verjetnosti ne bo imel koristi. Da pa je nebotičnik zidan za reprezentanco drugim — ne nameščencem, pa ni bil namen nameščenca. Ako pa je bil namenjen »Ljubljani« v ponos in slavo, naj sedaj »Ljubljana« h kritju milijonske izgube nekaj prispeva. Za denar, za kateri je bil zgrajen nebotičnik, bi stotine zavarovanih nameščencev imelo danes svoje domove, katere bi v nekaj letih odplačali. Potrebno bi bilo, da so nameščenci v bodoče bolj previdni pri razpolaganju z imetjem, katerega so zbrali z lastnimi sredstvi.

Rudarji

Zagorje, 14. januarja 1935.

Tukaj se je vršil v nedeljo dopoldne shod II. skupine rudarske zadruga. Poročal je g. Sober o anketi za sanacijo pok. blag. bratovske skladišnice, ki se je vršila v Beogradu, in g. Krautberger o obratnih zadevah. Zadnje obratne volitve so bile sicer dvakrat, a izpadle so radi načina volitev, kakršen je bil, tako, da ima sedaj jamski obrat Kisovec vse zaupnike, a obrat Kotredež je ostal brez njih, ker edini, ki je bil, je odstopil od funkcije. Volitve bi naj bile res po obratih kot so že bile. In prav bi bilo, kakor je mnogo rudarjev mnenja, da bi se izvedle nove obratne volitve. Shod je bil važen že glede prvega fererata, ki ga je imel g. Sober, in bi moral biti bolje obiskan. Potem gre pa nepotrebna kritika od ust do ust. Zgleda, da bo vsaj nekaj uspeha naših zborovanj, ki so se vršila, in pritegnemo tudi javnost k sodelovanju, da se izvede to prepotrebno zanimanje naših pokojninskih blag. brat. skladnic.

Staro in mlado, kar leze in gre, vse je na nogah. Težko zaželjeni sneg je mnogim prinesel veselja, mnogim pa tudi ne. A vse se nekam pozabi in pohiti ven na plan, da dá duška svojemu veselju. Tako gre vse vprek, eni na dilcah, drugi na sankah, da ima človek res užitek, če samo gleda to zimsko vrvenje. Seveda brez posledic tudi ne gre, in preden bo sezona zaključena, bodo tudi v ljubljanski bolnišnici imeli dokaj dela. Pri nas v Zagorju so v tem vrvežu težko ponesrečili nekega moškega iz Trbovelj, tako da so morali z njim v ljubljansko bolnišnico. Opozarjali bi tukaj javnost, da naj bi opustila sankanje na cestah, ker drugače bo še mnogo težkih nezdov. Saj so tudi pripravniki prostori, kjer bi se brez skrbi sankalo. Sliši se, da bodo v nedeljo smučarske tekme ter otvoritev nove skakalnice.

Podobnik Vinko

Tržaška cesta št. 16.

premog, drva, koks. — Telefon št. 33-13.

IZ UČITELJSKIH KROGOV

Neki mlad učitelj je bil v jeseni nastavljen za učiteljskega pripravnika. Po treh mesecih službovanja in požrtvovalnega šolskega in izvenšolskega udejstvovanja je bil obveščen, da je njegov nastopni dekret stavljen »van snage«. Prejel je nov nastopni dekret ter je ponovno nastopil službo kot novinec, a tokrat v drugem kraju. Po dveh letih brezposelnosti je bila tri mesece izkoriščana njegova intelektualna energija, ne da bi bil on predhodno o tem informiran. Pred tremi meseci se je selil na svoj službeni kraj, tam je živel na kredit in bil popolnoma odvisen od dobre volje ljudstva. Sedaj se ponovno seli v nov službeni kraj. Apeliramo na državne organe, da zadevo uredijo tako, da bo odgovarjala principom socialne pravičnosti.

Knjige in revije

Kronika slovenskih mest, ki je začela izhajati leta 1934 v Ljubljani, je gotovo po vsebini, slikah in zunanji opremi ter obsegu najbogatejša slovenska revija. Če je za posameznega delavca predraga, pa jo bodo gotovo mogla naročiti delavska društva; zanimiva in poučna namreč ni samo zato, ker nam predočuje zgodovino kulture slovenskih mest in slovenskega naroda sploh, ampak obravnava tudi vprašanja socialne politike, gospodarstva, melioracij, zdravoskrbnosti in občinske politike sploh, kar v odlični meri spada v interesni krog strokovno izobraženega in zavednega delavca. Naša mesta priobčujejo v tem časopisu tudi vse važnejše dogodke našega javnega življenja po letih in se na ta način ohranja dragoceno gradivo za kulturno, politično in socialno zgodovino našega naroda. V 4. številki, ki je pred kratkim izšla, bodo delavskega čitatelja zanimali spomini na generala Majstra, potem članek »Kako je stekla prva železnica na Slovenskem«, zlasti pa sestavki o najstarejših ljubljanskih industrijah, ki se nadaljujejo po vseh številkah. Iz komunalne gospodarske politike je članek o ljubljanskem mestnem vodovodu, zanimiva pa je tudi študija k ljudskim štetjem v Sloveniji. »Kroniko vsakomur toplo priporočamo, kdor si jo more nabaviti, kot zelo dragoceno čtivo.

USNJARSKA IN
ČEVLJARSKA
ZADRUGA
R. Z. Z. O. Z.
V TRŽIČU

Rutto

IZDELUJE VSAKO-
VRSTNE OVČJE IN
KOZJE KOZE KA-
KOR TUDI BAR-
VANO USNJE ZA
POVRŠNIKE

POSTREŽBA TOČNA
CENE SODNE

Stanovanje v pritličju. »Ubogal sem vas, gospod doktor, in poskusil sem spati pri odprtem oknu.« — »In ste srečno prišli ob pritisk na prsa?« — »Ob pritisk ne, pač pa ob uro in denarnico.«

HRANILNICA IN POSOJILNICA V KAMNIKU

LASTNA HIŠA

registrovana zadruga z omejeno zavezo

ŠUTNA 22

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po dogovoru po 5%. Jamstvo presega večkratni znesek vseh vlog.

Kapitalistični mogotci Amerike

(Dalje.)

Morgan.

Morgan je ustanovitelj jeklenega trusta »United States Steel Corporation«, vertikalni koncern, katerega deblo je bila Carnegiejeva družba, ki združuje produkcijo surovin z pol in celimi fabrikami.

Že leta 1920. je obsegal »United States Steel Corporation« 145 tovarn (Betriebe) jeklene produkcije in predelovanja, 124 visokih peči, 5 velikih cementaren, 120 rudnikov, 700 tisoč akrov premogovnega zemljišča, 3700 milj železniških prog, lokomotiv in desetstisoče železniških voz. Od tedaj se je okoliš povečal še za približno 25%. Letni čisti dobiček se ceni na 100 milijonov dolarjev. Dve tretjine pridobivanja rude in premoga Unije so v rokah Morgana. Ker vsebuje njegov trust tudi transport in oddajo, obsega on tudi železnice in paroplovne družbe. Mesto Garry na eriskem jezeru z nad 100.000 prebivalci je takorekoč privatna lastnina Morgana. Poleg tega pa mu pripadajo še Kokerije, vrelci zemeljskega olja in strojne tovarne. Ali ta jekleni trust je takorekoč le osrednja točka Morganove moči. Zunanje tvornice (Werke) niso manj ugledne. K

tem spada »električni trust« »General Electre Co«, čigar vpliv je za časa vojne segal tudi v Evropo. Ker je temu elektro trustu priklapljen tudi »Radio Corporation«, obvladuje Morgan vse brezžične zveze Severne Amerike. Skoro še bolj važno kot obvladanje elektro trusta je pa za Morgana njega vpliv na tako zvani kolegij »petindvajsetih«, kateri obsega nič manj kot 200 ameriških železniških prog Amerike. (Ali ni to kapitalistični kolektivizem?) Je pač takorekoč tradicija ameriškega gospodarstva, da stoje pri izkoriščanju državljanov in države na čelu železniški magnati. Skoro vse ameriške železniške družbe so si pustile od države podeliti seveda brezplačno velikanske površine zemlje, da bi bile olajšane pri stavbnih stroških in obrestovanju. Vsled graditve železnic, je dobilo zemljišče naravno hitro in silno na vrednosti in železniški »kralji« so spravljali v svoje žepe milijone in milijone. Naravno, da so bili prvotno predvideni nizki tarifi popolnoma pozabljeni. Farmerji in konzumenti pa se izrabljajo do današnjih časov. V računskem letu, ki se je končalo 30. junija 1916 so prejele železnice za poštino 61,244.667 dolarjev. V letu 1926. se je poština zvišala le za en četrto odstotka, toda kongres je dovolil 112,250.000 dol. Železnice so sijajno razumele doseči čimdalje višje obroke. Jekleni trust je tudi tesno zvezan z ameriškiimi trusti življenjskih potrebščin, od katerih je največji »Beeftrust«, kateremu

je podrejenih pet velikih družb z »Armour Ltd Co.« in z »Swift Co«, katerim pripada 500 velikih podjetij z življenjskimi potrebščinami, ki se pečajo z produkcijo in prometom vsake vrste predmetov, od najlinejše konzerve do gnojila. Naravno spadajo tudi vse pomožne industrije v območje te koncernske zveze. Tako Armour Grain Co., katera obsega 87 odstotkov vseh ameriških žitnih levatorijev in obenem preskrbuje promet premoga, cementa, opeke in strešno pokrivalni material. Tudi sladkorni trust spada sem, izšel je iz »Western Sugar Co«, ki poseduje v Coloradi, Nebraski in Montani velikanske nasade. V letu 1925. je izkazala ta družba 12,420.753 dolarjev, to je 58 odstotkov čistega dobička. Sladkorne tovarne na Porto Rico, Filipinih in na Hawai veljajo tudi kot ameriška podjetja in smejo njih proizvode carine prosto uvažati v Združene države. »Central Aguirre Sugar Co«, katere tovarne se nahajajo na Porto Rico, so dosegle v letu 1924. čisti dobiček v znesku 200.269 dolarjev in je bila izplačana v gotovini 40% dividenda. V zadnjih osmih letih so skupno vrgli 318% dividendo v gotovini. To se pravi, da so po Parizu, Londonu ali Kairi itd. se »mučeči« delničarji v osmih letih dobili njih vplačan denar trikrat povrnjen v obliki dividend, ko njihova vplačila še obstojajo in bodo tako še nadalje dobivali mastne dividende na račun delavskih žuljev.

(Konec.)